

Huvudman

Ekebyholmsskolan AB
Org.nr. 556251-2425
bobby.sjolander@adventist.se

Beslut

Datum 2024-09-27

Dnr 2024:2925

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av Ekebyholms Gymnasium i Norrtälje kommun

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ekebyholmsskolan AB att senast **den 10 januari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande området undervisning av legitimerade och behöriga lärare. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ekebyholmsskolan AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslut om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Ekebyholmsskolan AB ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

- Se till att undervisningen i kurserna biologi 1 och 2 samt samhällskunskap 1 och 2 bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. För det fall huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, ska en redogörelse över vilket undantag som är aktuellt, alternativt ska en motivering till varför aktuella lärare är lämpliga att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande bifogas redogörelsen av vidtagna åtgärder. Dokumentation av rekryteringsförsök som gjorts under perioden 27 september 2024 till och med den 10 januari 2025 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 13, 17 och 18 §§ skollagen.)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser områdena undervisning på vetenskaplig grund och konfessionella inslag.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2024:2925) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2024 inlett en riktad tillsyn av Ekebyholms Gymnasium i Norrtälje kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om Ekebyholms Gymnasium följer gällande bestämmelser inom områdena undervisning av legitimerade och behöriga lärare, undervisning på vetenskaplig grund och konfessionella inslag.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, och rektorn samt lektionsobservationer och "öppet hus" för elever mellan den 9 och 16 april 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat en lärarförteckning, ämnesplaneringar, undervisningsmaterial, skriftlig information om konfessionella inslag och rekryteringsannonser. Huvudmannen har den 27 maj 2024 inkommit med kompletterande svar i enlighet med Skolinspektionens begäran och yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av lärarförteckning som Skolinspektionen tagit emot vid skolbesöket och de uppgifter som lämnats genom intervjuer framkommer det att Ekebyholms Gymnasium under läsåret 2023/2024 har sju lärare, varav tre saknar lärarlegitimation. Det framkommer av utredningen att eleverna i gymnasieskolan under läsåret ges undervisning av legitimerade men obehöriga lärare, bland annat kurser i fysik, kemi och matematik. Vidare framkommer att lärare som saknar legitimation undervisar eleverna i kurser i biologi och samhällskunskap. Av lärarförteckningen framgår att skolan inte har lärare som är legitimerade och behöriga att undervisa i ämnena fysik, kemi, matematik, biologi och samhällskunskap. Av intervju med rektorn får förstås att han bedömer att de obehöriga lärarna som undervisar är lämpliga att bedriva den undervisning som de bedriver.

Av intervjun med rektorn och av lärarförteckningen framgår att elever i kurserna i fysik, kemi och matematik undervisas av en legitimerad men obehörig lärare. Rektorn uppger att läraren har undervisat i de kurserna sedan ett år tillbaka när en annan lärare slutade. Det senaste rekryteringsförsöket till de kurserna gjordes inför höstterminen 2023.

Av intervjun med rektorn och av lärarförteckningen framgår det att även en annan legitimerad men obehörig lärare undervisar elever i kurser i matematik. Läraren har undervisat i kurserna sedan höstterminen 2023 då det senaste rekryteringsförsöket till kurserna också ägde rum. Av ingivna rekryteringsannonser framgår att huvudmannen annonserat efter legitimerad lärare i matematik och fysik på gymnasiet inför höstterminen 2023.

Vid intervju med rektorn och lärare framgår att läraren som undervisar i kurserna biologi 1 och 2 på gymnasiet har gjort det i fyra år och att läraren sedan höstterminen 2023 genomgår en utbildning inom ramen för Vidareutbildning av lärare (VAL) med målet att bli behörig i ämnena hen undervisar i. Rektorn uppger i intervju att de har lagt ut annonser i syfte att rekrytera en behörig lärare i ämnet biologi på gymnasiet, men gör det inte varje år. Rektorn är inte säker när det senaste rekryteringsförsöket gjordes. De hade en annons ute sommaren före grundskolans förra No- och matematikläraren skulle avsluta sin tjänst, men huvudmannen har inte sökt efter en sådan behörig lärare föregående år. Huvudmannen kom överens med nuvarande lärare att hen skulle fortsätta att arbeta på skolan då hen genomför en utbildning för att bli behörig lärare. Skolan har för två år sedan haft annonser ute för att rekrytera lärare i ämnena naturkunskap, kemi,

fysik, biologi och matematik till gymnasiet. Av ingivna rekryteringsannonser finns ingen som avser en utlyst tjänst i biologi på gymnasiet för varken år 2023 eller 2022.

Rektorn och lärare uppger i intervju att eleverna har undervisats i samhällskunskap 1 och 2 de senaste fem åren av en lärare som saknar legitimation. Läraren har utbildning inom psykologi, teologi och retorik på högskolenivå, enligt lärarförteckningen. Rektorn uppger att läraren undervisar ett år i taget till dess att skolan finner en behörig lärare. Rektorn har svårt att svara på när huvudmannen senast försökte rekrytera en behörig lärare i de aktuella kurserna, och menar att det är förenat med svårigheter att finna en behörig lärare till en sådan tjänst på högst 20 procent. I huvudmannens kompletterande svar anges att det uppskattas att enskilda kurser såsom samhällskunskap 1 och 2 fanns med bland flera ämnen som annonserades ut inför höstterminen 2021 eller 2022. Av ingivna rekryteringsannonserna finns ingen som avser en utlyst tjänst i samhällskunskap på gymnasiet vare sig för år 2023 eller 2022.

Rektorn uppger i intervju att skolan har en stående annons på sin hemsida. Skolinspektionen noterar att det på skolans hemsida under sidan "jobba med oss" anges att skolan söker någon som vill jobba i engagerade arbetslag samt delar Ekebyholmsskolans kristna värderingar. Det anges ett stycke ned att skolan söker lärare till grundskolan.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får, som huvudregel, bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven på legitimation och behörighet eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder (2 kap. 18 § skollagen). I fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare gäller att den som ska bedriva undervisning inom ramen för en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) får anställas för högst två år och förlängas till högst tre år (2 kap. 21 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för

elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261).

Av förarbetena till bestämmelsen 2 kap. 18 § skollagen framgår att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/2010:165 s 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vid Ekebyholms Gymnasium när det gäller att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare.

Av utredningen framgår att elever i flera kurser undervisas av lärare som saknar behörighet för undervisningen. Huvudmannen har hösten 2023 försökt rekrytera behöriga lärare till kurserna i fysik, kemi och matematik. I kurserna biologi 1 och 2 samt samhällskunskap 1 och 2 har eleverna undervisats av lärare som saknar lärarlegitimation i mer än ett läsår utan att huvudmannen försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare. En av dessa lärare genomgår en utbildning inom VAL.

Vidare framgår det av utredningen att det för kurserna biologi 1 och 2 samt samhällskunskap 1 och 2 inte finns någon tillgänglig legitimerad och behörig lärare inom huvudmannens organisation. Det framgår även av utredningen att rektorn har bedömt att de obehöriga lärarna som undervisar i dessa kurser är lämpliga att göra det.

Av skollagen och dess förarbeten framgår att huvudregeln är att enbart den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning. Om det inte finns någon sådan lärare att tillgå inom huvudmannens organisation får en annan lärare bedriva sådan undervisning. Användandet av en lärare utan legitimation och rätt behörighet ska endast ske undantagsvis och under en begränsad tid. En sådan lärare får undervisa högst ett år i sänder. Om läraren genomgår en utbildning inom KPU får läraren vara anställd i högst två eller tre år. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka hitta en legitimerad och behörig lärare för den aktuella undervisningen.

Av utredningen framgår att huvudmannen saknar legitimerade och behöriga lärare för undervisning i ämnena biologi, fysik, kemi, matematik och samhällskunskap. Av utredningen framgår vidare att huvudmannen har inför läsårsstarten hösten 2023 försökt att rekrytera legitimerade och behöriga lärare för undervisningen i ämnena fysik, kemi och matematik.

Skolinspektionen bedömer att det under dessa omständigheter kan finnas fog att i undervisningen använda en utbildad lärare som är lämplig och erfaren även om denna saknar behörighet att undervisa i ämnet. Regelverket medger denna möjlighet för en begränsad period, upp till högst ett år. Därefter är huvudmannen skyldig att ånyo försöka rekrytera för ämnet behöriga lärare.

Av utredningen framgår att huvudmannen inte har försökt att rekrytera legitimerade och behöriga lärare för undervisning i ämnena biologi och samhällskunskap efter det att de obehöriga lärarna undervisat i ett år, trots att en obehörig lärare bara får bedriva undervisning ett år i taget. Bland huvudmannens inlämnade rekryteringsannonser finns ingen annons som avser en utlyst tjänst i de här ämnena. En av de obehöriga lärarna genomgår en utbildning inom VAL. En sådan utbildning omfattas dock inte av undantaget från huvudregeln, att lärare som saknar legitimation endast får undervisa ett år i taget. Att huvudmannen inte försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare för ämnena biologi och samhällskunskap är en brist. Att det av skolans hemsida framgår att skolan söker någon som vill arbeta i engagerade arbetslag och delar skolans kristna värderingar påverkar inte denna bedömning. Det finns ingen utannonserad tjänst avseende gymnasieskolan på hemsidan.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ekebyholmskolan AB:s verksamhet vid Ekebyholms Gymnasium uppfyller inte författningarnas krav vad gäller området undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga Ekebyholmsskolan AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning på vetenskaplig grund

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i sin utredning ställt frågor till elever, lärare och rektorn om undervisningen i bland annat ämnena i biologi och religionskunskap. Skolinspektionen har fått del av ämnesplaneringar och undervisningsmaterial om evolutionsteorin i biologi 1.

Av ämnesplaneringen för biologi 1 framgår att eleverna undervisats om evolutionsteorin under vårterminen 2024. Skolinspektionen genomförde även en lektionsobservation under en biologilektion som behandlade evolutionsteorin.

Vid intervju med elever och lärare framkommer det att de elever som går i år 2 vid tidpunkten för skolbesöket precis börjat undervisningen om evolutionsteori i biologi 1. Eleverna i år 3 läste om evolutionsteorin föregående år, läraren förklarar att evolutionsteorin ligger till grund för hela biologiundervisningen. Eleverna uppger att undervisningen bland annat behandlat hur evolutionen fungerar. På fråga hur det märks att skolan har en kristen inriktning uppger eleverna att det inte märks, och att kristendomen inte alls lyfts under biologilektioner eller i övrigt. Enligt eleverna får lärarna inte uttrycka sig religiöst under lektionerna. När elever lyfter andra uppfattningar till evolutionsteorin försöker läraren bemöta eleverna, men läraren tar inte upp sådant självmant. En elev nämner att det finns olika förklaringar till hur världen skapats men att det är den officiellt vetenskapliga förklaringen som lyfts. Läraren lär ut evolutionsteorin enligt läroplanen, uppger en elev.

Lärare uppger i intervjuer att de undervisat om evolutionsteorin i biologi och att eleverna i religionskunskap undervisats om förhållandet mellan religion och vetenskap. Lärarna uppger att de följer läroboken och dess innehåll och att eleverna lär sig skillnaden mellan naturvetenskap och andra sätt att beskriva omvärlden på samt att eleverna i fysik och kemi går igenom den vetenskapliga metoden. Lärarna känner inte till situationer då andra uppfattningar som strider mot evolutionsteorin eller vetenskapen lyfts av eleverna. Om det skulle lyftas av eleverna skulle lärarna bemöta det med vetenskap. I religionskunskap lyfter läraren kort bland annat kreationism¹ och intelligent design² utifrån det som nämns i kursboken. Läraren gör ingen värdering av den informationen, utan informerar eleverna om förhållningssättet mellan religion och vetenskap.

Rektorn uppger vid flertal tillfällen under intervjun att skolan inte ifrågasätter evolutionsteorin. Skolan undervisar om evolutionsteorin som är den

¹ Kreationism, föreställningen att världen skapades i enlighet med berättelsen i Första Mosebok, dvs. på sex dagar vid en bestämd historisk tidpunkt, oftast beräknad till ca 4 000 år f.Kr. Källa: Nationalencyklopedin, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kreationism> (hämtad den 18 juni 2024).

² Intelligent design, ID, en idé som gör gällande att en intelligent kraft är inblandad i uppkomsten av den levande naturen. Uttrycket myntades 1989 av Percival Davis och Dean H. Kenyon i boken "Of Pandas and People". Källa: Nationalencyklopedin, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/intelligent-design> (hämtad den 18 juni 2024).

enda vetenskapen, det är inte en alternativ teori. Rektorn finner det dock märkligt att skolan inte får ifrågasätta evolutionsteorin då det i läroplanen anges att lärarna ska lära ut om kritiskt tänkande. Det försvårar enligt rektorn möjligheterna att bedriva en allsidig undervisning. Han förklarar vidare att det enbart är inom ramen för undervisning i ämnet religionskunskap som det på skolan finns möjlighet att lyfta sådana frågor. Han uppger att det kan förekomma att elever lyfter alternativa teorier till naturvetenskapen och då ska man vara öppen för att inte slå ned på eleven. Det ska vara öppenhet för alla religioner. Lärarna ska ha respekt för elevernas personliga åsikter. Det är enbart i religionskunskapen och kristendomskunskapen som de undervisar om Bibelns skapelseberättelse. Enligt rektorn kan en lärare inte säga vad som är rätt eller fel om en elev berättar att hen tror eller inte tror på Gud, då detta är trosfrågor.

Rättslig reglering

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund (1 kap. 5 § tredje stycket skollagen).

I en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från kravet att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag (1 kap. 7 b § skollagen).

Undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell. Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem (förordning om läroplan för gymnasieskolan, SKOLFS 2011:114, [Gy 11], avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte föreligger brist inom området undervisning på vetenskaplig grund.

Av utredningen framgår att eleverna undervisas om bland annat evolutionsteorin. Av utredningen framgår att rektorn uppger att skolan inte ifrågasätter evolutionsteorin men att det kan förekomma att elever lyfter alternativa uppfattningar och att det enbart är möjligt att lyfta sådana frågor i religionskunskapen. Han förklarar att man då ska vara öppen för att inte slå ned på eleven. Skolinspektionen vill framhålla att samtidigt som skolan ska vara öppen för olika sätt att skildra omvärlden på och uppmuntra att olika åsikter förs fram, så fråntar detta inte skolans skyldighet att bemöta uppfattningar hos elever, som står i strid med vetenskap, med

vetenskapliga fakta. Denna skyldighet gäller vid all undervisning, oavsett ämne.

Av utredningen framgår vidare att om påståenden om alternativa uppfattningar skulle lyftas av eleverna skulle lärarna bemöta det med vetenskapliga fakta. Mot bakgrund av detta framkommer inte annat än att undervisning vilar på vetenskaplig grund. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Konfessionella inslag

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ekebyholmsskolan AB har anmält till Skolinspektionen att Ekebyholms Gymnasium har konfessionell inriktning.

Skolinspektionen har fått del av skolans skriftliga informationsblad om konfessionella inslag på skolan. Av informationsbladet framgår att det vid skolan kan förekomma konfessionella inslag vid specifika frivilliga morgonsamlingar och vid frivilliga studier av Bibelns budskap eller bönesamlingar utanför lektionstid, före eller efter skoldagen eller på rasttid. Det tydliggörs att deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt för varje elev. Enligt rektorn har informationsbladet lämnats till alla elever och till deras föräldrar. Informationen finns även på skolans lärplattform.

Av intervjuer med lärare, elever och rektorn framkommer att det inte förekommer konfessionella inslag på gymnasiet.

Rättslig reglering

Med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag (1 kap. 3 § skollagen).

Undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell (1 kap. 7 § skollagen).

Om en huvudman för en fristående skola har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med vissa i skollagen angivna begränsningar (1 kap. 7 a § skollagen).

Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt och huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med det. De konfessionella inslagen får endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen informerat om och den skriftliga informationen ska uppfylla författningarnas krav (1 kap. 7 b och 7 c §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte föreligger brist inom området konfessionella inslag.

Av utredningen framgår att konfessionella inslag inte förekommer i utbildningen på gymnasiet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschefen Anna Bergqvist.

Utredaren Caroline Turan har varit föredragande i ärendet.